I, 5, 1936 5 LEI

„Cine renunţă la mormânt, renunţă la înviere. Pentrucă, condiţia învierii stă în acceptarea prealabilă, neşovăitoare, senină, a durerilor şi apăsării mormântului".

ICONAR

Ritmul generaţiilor în evoluţia artelor

de TRAIAN BRĂILEANU

Desfăşurarea vieţii sociale în timp e determinată în primul rând de succesiunea generaţiilor. Generaţia care se naşte cuprinde în sine noui posibilităţi de desvoltare, de sporire a energiei sociale. La naţiunile viguroase simplul fapt biologic al înmulţirii populaţiei, al creşterii densităţii, împinge la o activitate mai intensă, mai ales dacă spaţiul ocupat de naţiune rămâne acelaş. Prinderea nouilor generaţii în structura socială, repartizarea lor asupra ţesuturilor sociale, constitue o grijă permanentă a conducătorilor societăţii. Tendinţa generaţiilor cari dispar este de a adapta generaţiile tinere la structura socială existentă, de a evita erupţii prea vijelioase ale avântului tineresc. Bătrânii vreau să ţină tineretul în ascultare, în făgaşul tradiţiei. Educaţia e „raţionalizată" şi, ceeace nu se aminteşte decât arareori, ea e şi „raţionalizantă", adică e menită să imprime de timpuriu tineretului mentalitatea bătrânilor. Locul important ce-l ocupă în şcolile naţiunilor civilizate ş t i i n ţ a îşi găseşte explicaţia în această tendinţă a bătrânilor de a înlătura de cu bună vreme primejdia unui antagonism între generaţii. Matematizarea lumii este un mijloc puternic de a înlesni cooperarea indivizilor prin instituirea timpurie a primatului raţiunii, prin „îmbătrânirea" artificială a tineretului, adică prin modelarea lui după structura sufletească a adulţilor. Viaţa afectivă, puternică şi dominantă în anii tinereţii, e înfrânată şi încătuşată printr'o educaţie teoretică, scopurile acţiunii, valorile, spre a căror înfăptuire năzueşte individul, sunt supuse dela început reflexiunii şi „calculului". Se'nţelege că năzuinţa aceasta a bătrânilor nu poate depăşi anumite limite. Raţionalizarea vieţii sociale asigură, ce-i drept, o cooperare şi o ierarhizare a claselor de vârstă fără mari oscilaţii şi zguduiri. Condiţia însă pentru această echilibrare a forţelor sociale este ca generaţiile bătrâne, cari deţin conducerea, să-şi îndeplinească funcţiunea lor în conformitate cu interesele societăţii.

Termenul de „bătrâni" e luat din biologie. Dar el trebue tradus în limbajul sociologic, în care el înseamnă „conducător", om de elită. In „Sfatul bătrânilor" (senatul, gherusia) a rămas încă această amintire din biologie, această legătură naturală între noţiunea de „bătrân" şi cea de „înţelept", cum de altfel termenul de „părinte" se dă unui „conducător" fără o limită şi deosebire precisă de vârstă. O elită socială deci e compusă, într'un înţeles oarecare, din bătrâni, din oameni cari au prestigiul înţelepciunii, al destoiniciei, pentru conducere. Câtă vreme acest prestigiu e neştirbit, câtă vreme aceşti bătrâni dovedesc prin faptele lor că sunt în stare să păstreze neştirbită puterea societăţii şi să o sporească, ei vor găsi ascultare şi respect la cei „tineri". Dar în clipa ce „bătrânii" vor arăta semne de slăbiciune, de senilitate, de degenerare şi decădere morală, revolta celor tineri va izbucni în mod natural cu tendinţa de a-i înlocui cu alţi conducători „mai tineri", mai energici, mai morali, etc. Acel ritm dulce şi aproape nesimţit al înlocuirii şi împrospătării unei elite sociale printr'o circulaţie normală a elitelor, aşa cum se observă în grupul biologic (familial), unde bătrânii sunt înlocuiţi prin generaţiile următoare, e întrerupt prin oscilaţii puternice provenind din tendinţa celor conduşi de a pune capăt unei conduceri incapabile şi dăunătoare vieţii societăţii.

Ori, în societăţile civilizate de azi, reprezentate prin naţiunile organizate în State, elita fiecărei naţiuni e diferenţiată după diferitele funcţiuni sociale. In acest fel antagonismele între conducători şi conduşi, între „bătrâni şi tineri", pot izbucni în orice domeniu de activitate: politic, economic, religios, moral şi, în sfârşit, şi în cel „estetic". Cum însă toate funcţiunile sociale stau într'un strâns raport de interdependenţă, antagonismul într'un domeniu provoacă zguduiri şi oscilaţii puternice în toate celelalte domenii. O revoluţie politică, de pildă, trezeşte mişcări similare în viaţa economică, religioasă, morală şi nici artele nu rămân neatinse. Tot astfel o mişcare literară poate influenţa puternic asupra vieţii politice; „romantismul" d. ex. a produs fenomene similare concomitente şi în politică, precum reforma religioasă a lui Luther a avut urmări adânci şi pentru politica şi pentru literatura, morala din Germania.

O întrebare se pune: desprinderea unei mişcări într'un anumit domeniu e întâmplătoare sau se pot descoperi „legi sociale" cari să ne poată explica aceste fenomene? Noi credem că numai raporturile „intercomunitare", în cazul nostru „internaţionale", ne pot da cheia pentru înţelegerea acestor oscilaţii în ritmul evoluţiei sociale. O naţiune, în năzuinţa de a-şi păstra neştirbită „fiinţa" proprie, individualitatea sa, e ameninţată, în constelaţia actuală a energiilor umane, de celelalte naţiuni prin toate mijloacele de cari dispun pentru a-şi spori puterea lor. „Războiul" ia astăzi cele mai variate aspecte: politic (războiul în înţelesul obicinuit al cuvântului), economic, moral, religios, dar nu mai puţin biologic şi estetic. Şi totaşa de natural este că în acest „războiu general" elitele sunt expuse în primul rând, deoarece ele vin nemijlocit şi neîncetat în atingere cu „străinătatea", ele sunt ameninţate să fie învinse, „înstrăinate".

Acum vom înţelege de ce „arta populară" se păstrează neatinsă prin secole, pe când arta cultă se înstrăinează lesne, dece limba naţională se păstrează neatinsă în păturile de jos, pe când limba cultă e vecinic în primejdie să fie alterată şi impestriţată de influenţe străine, dece „tipul biologic", rasa, se menţine în păturile de jos, pe când elita degenerează prin amestec cu elemente străine.

Reacţiunea împotriva unei elite pe cale de instrăinare, din orice punct de vedere, poate fi numită mişcare naţionalistă, iarăş din orice punct de vedere. Astfel putem avea o mişcare naţionalistă în politică, în religie, în literatură, în pictură, muzică, arhitectură, în morală, în biologie etc.

Din interdependenţa funcţiunilor sociale rezultă însă 1) că o mişcare într'un domeniu, va desprinde mişcări similare şi în celelalte şi 2) că o mişcare ivită într'un domeniu, ca reacţiune necesară împotriva unei elite decadente, va reuşi cu atât mai lesne cu cât va provoca şi prinde în sfera ei şi mişcările

Curcubeu peste ţară

Sus pe creasta codrului,
cântă cuc nemângâiet.
Adă arcul să-l săget,
cu săgeata soarelui.

Să-i muşc limba de argint
şi să cânt în locul lui,
peste ţara nimărui
cu lumină pe pământ.

Ingerii de m'or afla,
mi-or da apă ca să beu
din ulcior de curcubeu
şi tain de drum mi-or da.

Aici ogoarele se'nchid.
La poartă stă jitar de brumă.
Căderea stelelor fac sumă
în coajă galbenă de blid.

Inchid vieacul între foi.
Cocorii drumuiesc în lună.
Şi calea-laptelui stă dună
pe coale de albastruri moi.

TEOFIL LIANU

Armata de mâne,

armata, care va muri mai frumos
[ca noi,

va ieşi înainte de luceafăr
la boiul sângelui,
iar noi
vom privi,
limpezindu-ne de zi
ca nişte măguri.

MIRCEA STREINUL
(Călătoria omului)

(R. Rybiczka)

din celelalte domenii. „Naţionalismul integral" este, din acest punct de vedere, singura mişcare rodnică şi sigură de succes pentru regenerarea elitei unei naţiuni şi asigurarea perpetuării naţiunii ca unitate, ca individualitate. Incercările de reforme parţiale, de îngrădire a naţionalismului într'un singur domeniu (d. ex. economic sau literar, sau politic) trebue să rămână sterpe.

In aceste mişcări de regenerare, în toate domeniile, tineretul are un rol hotărîtor prin însăşi structura sufletească. Căci e vorba doar de a rupe zăgazurile ridicate de raţiune, de „şcoala raţionalizantă" a bătrânilor şi de a repune sentimentul în drepturile sale. Ceeace este numai formă, tipizare, rutină, calcul, trebue să cedeze locul conţinutului, avîntului, sufletului care sfarmă cătuşele „şcolii" şi caută forme noui, mai ample, cari să poată cuprinde toată bogăţia de sentimente, de nădejdi, de energie exuberantă.

Pornind dela aceste premise, am putea încerca aplicaţiuni în istoria artelor, în care ritmul generaţiilor ar servi să explice caracterele specifice ale unei epoci, d. ex. preponderenţa „lirismului" în operele de artă, genul liric fiind propriu tinereţii, vârstei în care sentimentul predomină, aşa cum „drama", acţiunea chibzuită şi puternică e semnul maturităţii, a bărbăţiei, iar genul epic, istorisirea liniştită, lungă şi sfătoasă e caracteristică pentru bătrâneţe. Se'nţelege însă că această clasificare nu coincide cu genurile literare din punct de vedere formal; o dramă poate fi lirică şi o epopee, dramatică. Zicem numai că aşa cum, în evoluţia individuală, omul trece dela lirismul tinereţii, la dramatismul bărbăţiei, aşa şi în evoluţia socială, epocile de criză, de luptă împotriva unei elite decadente, vor fi caracterizate prin izbucnirea „lirismului", a tinereţii, în orice domeniu. Şi fascismul a fost liric la început, pornind la luptă cu cântecul tinereţii, iar astăzi îşi joacă marea dramă pe scena lumii.

Dar filosofia? Aci aş trebui să încep o lungă poveste — bătrânească. Iar „Iconarul" e al tinerilor, cari urăsc cu drept cuvânt înţelepciunea chilometrică şi sfătoasă.

TRAIAN BRĂILEANU

Logodnă

Târziu, în noapte, sunt şcolar;
citesc frumos în carte, — cerul —
şi (literă de aur!) culeg din pagini
[stel
ca să le vărs în suflet ca roua'ntr'un
[pahar

In ierburi cântă-un greier; plăcută
[soneri
dar doarme dus şi n'o aude somnul..
In noaptea asta, poate, Domnul
a semănat un sâmbure de bucurie.

Muri un om: căzu o stea;
blând Domnul îl va binecuvânta,
ori dracii'n iad îl vor conduce
şi totul ţărnă fi-va, doar, şi cruce.

Aşa e moartea; simplă:
cade-o stea, şi sună prundişul a os;
atuncea-ţi serbezi logodna
(bine'nţeles cu moartea) şi totu-i frumos

GEORGE CHLOPINA

Echinox

Pe tulpina trupului tău dac
requiemul toamnei, biblic rug,
apleacă luceferi, ce desfac
umilinţa din pământ şi plug.

Răsăritul meu bucovinean
în deşerturi de zăpezi căzu —
să te-astâmpere cu odolean,
căci în visuri nu te mai văzu.

Stau în dimineaţă runele
mânilor, albind în amintiri,
limpezi, cum e pârgul prunelor
lângă ţărmul nordic din priviri.

GEORGE DRUMUR

Epigramă

Lui N. Crevedia:

Poetizat-ai cremenea şi-amnarul;
Şi credincios îţi era versul,
Dar când muri năpraasnic „Calendarul",
Ai prins în braţe „Universul" . . .

V. I. POSTEUCĂ

Dacă democraţia română ar avea numai genii politice, ea n'ar putea realiza nimic, deoarece sistemul este iremediabil compromis.

EMIL CIORAN

O noapte furtunoasă de Paul Constantinescu

Legătura între cuvânt şi sunet muzical va trebui să aibă în muzica românească alt sens decât cel ce l-a avut, în cursul ei de desvoltare, muzica apusului cult. De aceea judecăţile aruncate, din această perspectivă, asupra încercărilor de astfel de realizări autohtone, nu vor putea niciodată atinge miezul problemei. Raportul de interdependenţă dintre muzică şi poezie nu poate fi rezolvat definitiv într'un singur fel, cum cred la noi unii reprezentanţi minori ai lui Vincent D'Yndy, ci se prezintă extraordinar de variat după timp şi loc. Diferenţa pe care a făcut-o Richard Wagner între operă şi dramă muzicală a întunecat multe din această problemă de simbioză, concepută în ultima vreme sub stăpânirea ideei evoluţioniste cu înţeles de progres. Să urmărim, de pildă, desvoltarea liedului german dela mijlocul veacului XVIII, cu şcoala lui berlineză, până la ceeace se numeşte „sprachmusikalische Vertonung" în epoca lui Brahms, şi vom găsi cele mai variate raporturi de interdependenţă *), rezultate din orientarea spirituală generală a timpului apusean. Ele ne facilitează posibilitatea de înţelegere a unor noui raporturi, cum de exemplu îl prezintă şi muzica românească.

In privinţa cercetărilor asupra legăturii dintre muzica şi poezia noastră populară suntem încă în domeniu empiric, ce nu permite speculaţia filosofică. Raportul dintre viers şi vers în cântecul popular, acel specific recitativ care se intercalează în infinitul baladei pentru a precipita o acţiune, copleşirea cuvântului în biserică prin melos, prezintă probleme atrăgătoare pentru filosofia muzicii.

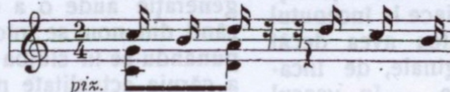
Interesante sunt însă încercările de a deschide un drum în această direcţie prin actul de creaţiune. Există aci o tradiţie a perioadei de simplă armonizare a temelor populare, pe care a depăşit-o definitiv, prin cele trei cântece pentru cor mixt (Slutul, Moşul, Toaca), Mihai Jora. In încercările sale de dramatizare Sabin Drăgoi aduce, pe culmile lirice, acele minunate colinde ce dovedesc autenticitatea trăirilor sale autohtone. Critica îi aduce însă obiecţiuni cu privire la părţile cari încheagă acţiunea, acolo unde autorul necesită o vastă cultură generală, aşa cum a avut-o Wagner de pildă.
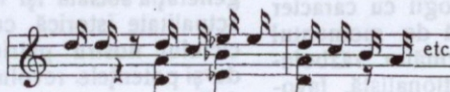
Cu „O noapte furtunoasă" se pune la noi piatră de hotar pentru recitativul de operă. Alegerea subiectului mahalagesc se datoreşte, în parte, marilor posibilităţi date pentru realizare. Există în această muzică de suburbie o predominaţie a cuvântului asupra sunetului mult mai accentuată, mai raţională, decât în melosul rural. De altfel un raţionalism extrem caracterizează muzica de operă a lui Paul Constantinescu, din care cauză este de o unitate perfectă, consecinţă a unui principiu formal derivat din acţiune. Prin scurtimea ei denotă o mare capacitate de sinteză. Parcă a urmat preceptele acelui S t e f a n o A r t e a g a, călugăr iezuit originar din Aragonia şi mort în Paris la sfârşitul secolului XVIII, după ce a trăit mai mulţi ani în Italia şi a scris o istorie a operei —, pe care îl citează E r n s t B ü k e n: Acest gen, care este pe deplin povestitor, aparţine recitativului simplu, căruia îi sunt proprii ca oricărei alte povestiri, perspicacitate, claritate şi scurtă durată.

*) E r n s t B ü k e n, Geist und Form im musikalischen Kunstwerk. 1932.

Ziţa (înflăcărându-se):

Agitato (♩=120)
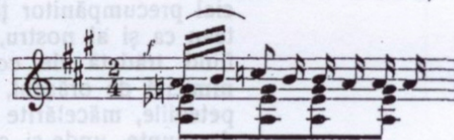

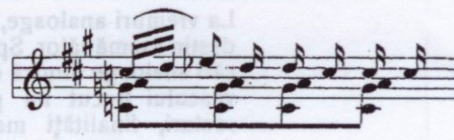
Bineînţeles trebue să luăm în considerare mediul, cu problematica lui toată, în care se conturează personalitatea artistică a lui Paul Constantinescu, care nu poate fi explicată decât pornind dela realităţi rumâneşti. Astfel problema centrală a fenomenului muzical care este tonalitatea — raportarea sunetelor la un centru tonal (ison, finalis, tonică), se colorează altfel. Pe de altă parte accentul prozodic al limbii româneşti permite inflexiuni, în acest recitativ sprinten, de o noutate şi o vervă extraordinară.

Pare la prima privire că — faţă de acţiune, elementul liric, pasional, este neglijat, şi s'au adus, din unele părţi, obiecţiuni. S'ar putea vorbi mai de grabă de o economie a ceeace se numeşte lirism muzical, predominant fiind elementul de acţiune. Luciditatea lui Caragiale impune autorului muzical aceiaşi poziţiune, care alunecă până în sarcasm. Auditorul sentimental nu găseşte pasagii în care să-şi poată odihni neliniştea acţiunii, pentrucă lirismul veritabil al personagiilor depe scenă, nu-l poate încălzi. Locul pe care îl lasă pasiunilor, dacă vrem să menţinem această distincţie carteziană, este aci câmpul, adecvat situaţiunilor tragi-comice, al romanţei. Am văzut, cu prilejul deschiderii stagiunii operei din Bucureşti, foarte mulţi cari n'au sesizat nimic din comicul acestor situaţiuni pasionale. Cum să le priceapă cucoana din protipentada capitalei, când ea însăşi nu a depăşit, cu experienţa ei estetică, sfera banală a romanţei?! In alte părţi izbucnirea pasiunii e scurtă, violentă:
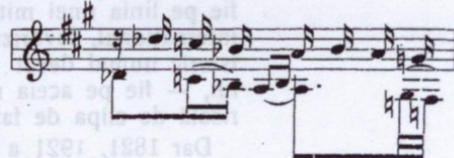
Jupân Dumitrache.
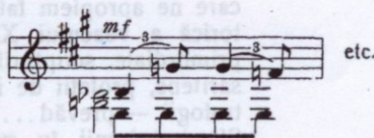
Moderato (♪)

Sostenuto

Linia de crescendare şi desnodământul ideei dramatice găseşte în Noaptea furtunoasă o tratare de tehnică orchestrală suprinzătoare, ceeace îl plasează pe Paul Constantinescu printre cei mai abili compozitori români, a căror intuiţie pare să nu greşească drumul muzicii rumâneşti, făgaşul ei firesc. Poziţiunea lui Paul Constantinescu nu poate fi încă pe deplin lămurită. Multiplele lui domenii de activitate creatoare — cum este cel al muzicii bisericeşti, unde aduce asperitatea unui contrapunct linear necunoscut corului nostru de biserică şi, mai ales, neînţeles de şefii lui, tocmai pentrucă se sprijineşte, poate, pe elementul autohton —, permit vederii numai unele reflexe de cristal veritabil.

LIVIU RUSU

Generaţiile revoluţionare

Trăim vremuri analoage celor dintre 1840–8. Am trăit şi momentul analog anului 1821: încercarea ţărănistă dintre 1918–28.

Nediscutând acum rosturile şi alternativele istorice ale mişcării ţărăneşti în România de după războiu, trebuie totuşi să constatăm că ea şi-a avut ziua istorică şi că, în măsura în care a ajuns „partid de guvernământ" şi a guvernat, s'a pierdut întru cât era mişcare radicală revoluţionară; cadrele mişcării s'au salvat politiceşte trădând grosul, mişcarea însăşi. Singura mişcare ţărănească revoluţionară, care a izbucnit lângă noi, într'un mediu social precumpănitor ţărănesc şi răsăritean ca şi al nostru, în Bulgaria, nefiind trădată de conducători, a fost nimicită de orăşeni, iar căpetenia, căpeteniile, măcelărite în fundul satelor de munte, unde-şi căutau adăpost şi scăpare. La noi au scăpat „elitele", a fost însă retezată din rădăcini revoluţia.

La vremuri analoage, mişcări analoage, destin asemănător. Spun vremuri şi mişcări analoage fiindcă ceiace la începutul veacului trecut nu putea avea decât rosturi, finalităţi marginale, de încadrare istorică, patriotice, — în veacul al XX-lea capătă rosturi imediat structurale, de cuprins, de aşezare socială; — fie pe linia unei mitologii cu caracter internaţional, favorizată de momentul istoric numai decât următor războiului, — fie pe aceia naţionalistă, favorizată de clipa de faţă [1].

Dar 1821, 1921 a trecut... Să venim cu gândul către 1840, 1940, de care ne apropiem fatal. Este data istorică a veacului XX când tradiţiile primordiale, scripturile apocaliptice răsăritene, profeţii de ieri şi de azi, astrologii, — prevăd... sfârşitul lumii... Sfârşitul lumii în genere?... — sau sfârşitul unei lumi?...

Cei cari aşteaptă sfârşitul istoriei să se pregătească pentru el. Ceilalţi, cari prevăd numai o înnoire epocală, sfârşitul unei lumi, a unei perioade sau ev, să se gătească şi ei de încheiere sau de început.

* *
*

Cei ce se zbat în chinurile revoluţiei naţionale — cei ai noului început, ca şi cei de ieri —, să nu-şi închipuie însă că puterile potrivnice înnoirii au de luptat numai cu o parte a tineretului de azi [2]). Suntem împinşi din urmă, susţinuţi, de o jumătate de veac de aşteptare.

Dacă există o generaţie care, în viaţă încă, nu mai intră în nici un fel de înnoire, aceia este aşa numita generaţie socială, în frunte cu Iorga. Şi nu din pricina bătrâneţei ei naturale, căci sunt generaţii mai vechi care sunt cu noi, — nici din pricină că ar fi o generaţie regresivă, căci ea a pregătit războiul întregirii patriotice. Ci fiindcă este o generaţie întoarsă. Şi Iorga şi Stere, cele două căpetenii ale generaţiei, şi lumea lor, au început revoluţionar, la 1900. Stere, pe linia acelui poporanism de factură marxistă şi origine rusească adus, din experienţele revoluţionare de peste Prut, — Iorga, pe linia testamentului revoluţionar totalitar al naţionalismului eminescian. Colaborarea de început a lui N. Iorga cu A. C. Cuza, este în acest sens definitiv doveditoare. După cum la fel doveditoare este participarea lui Constantin Stere la mişcarea, pe care o credea revoluţionară, a ţărănismului dela 1920. Dar dupăce răspunsese întâiei chemări ce i se făcuse, această generaţie aude o a doua şi, răspunzând din nou, se întoarce. Se întoarce punându-se în slujba ciclului patriotic, a căruia actualitate nu se încheiase şi a căruia eroică oră finală bătea. Devotându-se acestei imediate finalităţi, generaţia socială îşi identifică propria-i actualitate istorică cu ultima clipă a ciclului nostru patriotic, comprimându-şi potenţele revoluţionare. Ciclul al doilea, structural, naţionalismul, nu putea încă să intre în actualitate. De aceia Iorga se rupe de A. C. Cuza, reluând poziţia şi activitatea istorică a lui Kogălniceanu, şi fiind astfel lângă Nicolae Filipescu ceiace Kogălniceanu fusese faţă de Bălcescu.

Orice s'ar spune, este generaţia care a ţinut cel mai mult timp cumpăna actualităţii, dintre toate generaţiile astăzi de faţă. Şi totuşi, în clipa când ciclul naţionalist şi revoluţionar iniţiat de Eminescu intră stăpânitor în actualitate, această generaţie, ale cărei puteri de actualizare sunt sleite de către ciclul istoric trecut, se crede pretimpuriu pensionată. Fiindcă la 1900 a fost fecundată sufleteşte de germenii naţionalismului eminescian, ea are impresia că timpul desfăşurării potenţelor naţionaliste este însuş timpul ei. In realitate germenii dela 1900 nu s'au putut dezvolta, s'au închircit. Această generaţie a fost apoi însămânţată patriotic şi atunci a rodit.

Astăzi, când frământările naţionaliste au intrat în faza revoluţionară, generaţia „socială" este prea bătrână istoriceşte spre a mai lua parte la o revoluţie.

„Generaţia care se ridică acum ne găseşte aşa de bătrâni", — se
miră d. Iorga — „după ce gen
raţia precedentă ne găsise a
de tineri, încât se poate zice
noi n'am avut nicio existen
fiind cuprinşi între o vădită a
tipatie a predecesorilor şi înt
antipatia nu mai puţin mare
generaţiei de astăzi, foarte gr
bită să ne ia succesiunea"... [1]

Urmează numai decât un val pre
gândirist, care reia linia eminescian
cu toate că fără a-şi fi dat încă seam
Ei se înţeleg, prin Vasile Pârvan, drep
„profeţii unui timp cu mult prea în
depărtat pentru poftele grăbite al
hămesiţilor contemporani, dar nou
(lor, adică, N. A.) imediat accesib
prin largul orizont al vederii"... Inţele
gându-se şi spunând despre ei înşişi
„noi suntem condamnaţi să fim ire
ductibili, sau, să ne retragem din luptă
Căci asupra noastră apasă răspundere
întregii vieţi a naţiunii" [2]). „O, de-a
putea fi tineri" — zice, adresându-ni-se —
„ca să aveţi în voi visul şi nemuritoare
speranţă... [3])". „Şi fiind tineri, de-a
putea birui urîtul, nesfârşitul urît di
lume, care e ca pulberea ce se pun
mereu peste noi — doritoare de a n
îngropa încă din viaţă — urîtul, car
ne cuprinde din toate părţile — îm
bătrânindu-ne înainte de vreme, făcân
du-ne neîncrezători, întunecaţi, practici"
Este gândul eroului care a fost Pârvan.
Şi tot ce este eroic în tineretul nostru
de azi, şi toată râvna eroică pe care
timpul acesta de cumpănă o cere, îşi
află în Pârvan cel mai înalt şi mai
neclintit înaintaş imediat.

Adâncindu-şi o conştiinţă originar
realistă, dupăce-şi înjumătăţise puterile
istorice — şi o presimţise [4]), — generaţia de foc (sau generaţia Gândirii)
intră pe aceiaşi linie a noului ciclu
românesc, cu o siguranţă în orientare

---

[1]) Vezi expunerea amănunţită în P. C. Deleanu: „Reacţiune radicală şi Revoluţia în România" (*Ideea Românească*. Anul I, 5–9, Sept.-Oct. 1935).

[2]) „Sunt puţini şi tineri" aceia cari reprezintă românismul, crede d-l *Rădulescu-Motru*. „Realizările spirituale". *R. F. R.* II, 3, 553).

[1]) *N. Iorga*: „Soarta faimei lui Mihai Viteazul" (22 Noemvrie 1919), retipărită în „Istoria lui Mihai Viteazul" vol. II, p. 200. Bucureşti 1935.

Şi d. Iorga „nu se lasă", luând asupra propriei sale persoane soarta întregii sale generaţii. „Ca o mulţămită de Anul Nou", — va spune mai târziu —, „trebuie să spun acestei demne naţii care mă iubeşte, şi mai ales mă ajută atât de mult..., trebuie să spun întregii „generaţii tinere". eu, „gerontul", cât de lipsită de bunăcuviinţă continuă să fie faţă de mine. Am străbătut cu ochii toţi „anii literari", „anii teatrali" şi „anii politici" ai ziarelor noastre şi am constatat absoluta mea neexistenţă...

Nu vă grăbiţi la înmormântarea cui nu vrea să moară, o tineri cari n'aţi trăit în adevăr niciodată"! („O boicotare", *Neamul Românesc*. Duminică, 4 I 1931).

[2]) „Datoria vieţii noastre" (*Idei şi forme istorice*, p. 21).

[3]) „Rosalia" (Memoriale. p. 107).

[4]) „Dece suntem adesea obosiţi
Parc'am fi dus o luptă, un războiu?...
. . . .
Şi ne-aminteşte inima pustie
C'o să luptăm, c'o să cădem, c'o să
[murim"...
(*M. Săulescu*: Presimţire).

✝ Dumitru Străchinaru

Parcă nu te ascultă mâna, când vrei să începi rândurile cernite pentru Dumitru Străchinaru, tânărul avocat și președinte al Centrului Studențesc Cernăuți, dar mai ales bun camarad, care a trăit o credință și a murit obosit de ea... Doar o lacrimă se prelinge, iar în sclipirea ei se cuprinde toată durerea noastră pentru viața scurtă a aceluia cu care am trăit împreună, care, acum când scriu, e dus de arcașii lui pe drumul cel din urmă.

Străchinaru, și-a risipit viața pentru a răscoli Rumânii depe plaiuri, pentru a-i trezi la viață nouă. A colindat satele, pe jos, și a intrat în sufletul țăranilor din mijlocul cărora s'a ridicat, a organizat flăcăii bucovineni, ajungând președintele societăților arcășești din Bucovina. Pe patul prea timpuriei lui morți, când credea încă într'o salvare a lui, a spus celor câțiva prieteni din jurul său: „Când mă voiu face bine, vom merge la țară, să răsculăm țăranii, să se facă odată dreptate...". A crezut până în ultimul moment în o dreptate a Rumânilor.

Azi nu mai este. S'a dus. Studenții, arcașii, camarazii și toți prietenii lui îl întovărășesc până la locul de odihnă. Iar dacă omul Străchinaru a murit, gândul lui se cade să-l ducem mai departe. Pentru năzuințele rumânești ale camaradului Dumitru Străchinaru, noi, cei cari mai dăinuim pe aceste plaiuri, trebuie să luptăm mai departe. Să-l răzbunăm poate. Căci să se știe: Și Dumitru Străchinaru e o victimă a ticăloșiei de care e cuprinsă actualitatea noastră. Orânduitorii să poarte grijă de viața tânără care se stinge în mizerie, de viața celorlalți Străchinari nenumărați, atunci când mai e vreme. Să nu le tulbure singurătatea morții.

Camarade Străchinaru, acum te-ai liniștit; marea ta neliniște și frământare face parte din măreția tăcută a naturii care te înconjoară. Neobosita ta năzuință întru ajutorarea țăranilor tăi, s'a înfrățit cu pământul. Ci în chemarea gliei, care ne învață, în fiecare zi, că a venit vremea să se trezească Românii de pretutindeni, ca să-și ridice altare noi pentru țară nouă, să-și răzbune frații morți și nedreptățiți, — vom auzi și glasul tău camarade, și se va fi împlinit atunci lege a firii, și împăcați cu noi, nu te vom mai plânge. Căci Tu vei păși alături de noi!... —

PANĂ VERDE

A bătut ceasul când și indiferenții trebuie considerați adversari. O mișcare colectivă nu poate ținti decât să fie unanimă.

EMIL CIORAN

CRONICI FILOSOFICE

Societatea română de filosofie a început să desbată într'o serie de conferințe problema generațiilor. Ciclul conferințelor a fost deschis de d. prof. C. Rădulescu-Motru, care a vorbit despre „Generație și timp". Din ansamblul conferinței d-lui Motru, se desprinde și ideea că violenta criză, în care se sbate tineretul de azi, rezidă în greșita interpretare ce se dă acelei sinteze sufletești pe care o numim timp. Din punct de vedere psihologic — zice d. Motru — timpul este durata pe care o simțim. Simțim că mergem spre un viitor și ne-am deprins a atribui fiecărui moment din această durată, o misiune și un colorit special. Auzim pe mulți exprimând: „Să mai trăiesc ce va aduce timpul". Rezultă de aici o legătură strânsă între vârstă și momentul de timp. Tânărului i-e rezervat ceva ce bătrânul nu va vedea niciodată și astfel s'a ajuns la credința generală că prin faptul că ești tânăr ai o misiune mai mare decât cel bătrân. Dar această credință e în acelaș timp și o mare iluzie căci legile eredității vin și dovedesc că totalitatea caracterelor unei grupe rămân neschimbate și că fondul sufletesc cu care vine omul pe pământ se perpetuiază și el neschimbat. Și atunci menirea generațiilor, în legătură cu momentul de timp, nu e decât o iluzie care, pe lângă că e o iluzie, are și consecințe funeste asupra tineretului. Pe deoparte, acesta încredințat că, ori cum, a lui e viitorul nu se pregătește îndeajuns. Pe de altă parte, „bătrânii", din acelaș motiv, lasă tinerimea să se descurce singură. Din aceste atitudini rezultă toate neajunsurile tineretului. O altă înțelegere a timpului, încheie d-l Motru, și o ștergere a iluziei că fiecare generație își are menirea ei, ar avea un efect salutar. Problema generațiilor e, desigur, foarte interesantă și deschide largi perspective de discuție. Ne permitem deci a spune și noi un cuvânt la această problemă. In prim rând, cu toate legile eredității, existența generațiilor sau mai exact a sufletului de generație nu se poate contesta. E adevărat că natura nu prezintă generații, dar argumentul pe care însuși d. Motru îl aduce, tangențial, împotriva uniformității biologice: nereversibilitatea universală, ni se pare definitiv. Intr'adevăr universul întreg nu e acelaș în succesivitatea momentelor sale. Se schimbă, se transformă. Cum a fost azi, mâine nu mai e. Raporturi de forțe cosmice se rup, se stabilesc altele, dar nici odată aceleași. Materiile din soarele care ne luminează azi se pot combina după timpuri de durate stelare într'un soare nou, dar niciodată acest soare nou nu va putea lumina acelaș pământ, cu identic aceiași oameni, cu aceiași splendidă artă grecească pe care o admirăm azi... Și dacă în totalitate nu există uniformitate și reversibilitate, cum ar putea exista aceasta în parte — în speță — în omenire? Poate că legile eredității se bazează pe constatări veridice și că unele particularități fizice se transmit din părinți la copii, dar vieața sufletească e atât de mobilă și atât de supusă transformării. Sufletul omului e un univers în care mereu se rup raporturi și se stabilesc altele, dar vecinic altele... Cât de deosebite sunt aspec-

---

Generațiile revoluționare

(Urmare din pag. 4-a)

și cu o hotărîre, care au câștigat o neîndoioasă biruință principală. O știm și suntem solidari cu ea.

Iar când, în greul încordării, nu mai așteptam nici un ajutor, decât de sus, — răsună cunoscuta critică: „de o sută și mai bine de ani neamul nostru e în regres"... Iar acum „e cea mai cumplită vreme din câte a apucat până azi neamul românesc" [1]). Și după ce se spusese că suntem „generația care va formula" [2]), ni se strigă: „Sunteți generația decisivă!" [3]). Postjunimiștii nu puteau lipsi dela această clipă revoluționară. Generația ultimilor junimiști, a treia generație junimistă, care vorbește prin glasul profesorului Mehedinți, este cea care a așteptat mai îndelung apariția acestui tineret și acestor zile. Ea a trăit suspendată istoricește dealungul a trei decenii, aprinzându-se azi spre a arăta neîndoioasa filiație eminesciană a inițiativei noastre.

Cunoaștem scripturile și s'au arătat toate semnele! S'au făcut toate îndemnurile și lupta e în toiu.

Să mergem până la capătul jertfei! Altceva nu mai avem de făcut, spre realizarea unui gest inițiator și a unei serii istorice în desfășurare.

PAVEL COSTIN DELEANU

[1]) *Simeon Mehedinți* (La „Societatea Regală Română de Geografie" în „Cuvântul studențesc" și la mormântul lui Eminescu dela Bellu; în 1934 și 1935).

[2]) *Nae Ionescu*: „Intre Generații". Cuvântul IV, 1247—11 Oct. 1928.

[3]) Simeon Mehedinți, în aceleași locuri.

tele sufletului nostru dela o zi la alta şi cât de deosebit e sufletul omenirii în continuitatea momentelor sale de timp. Ce radicală deosebire e între sufletul omenirii din vremea Renaşterii, bunăoară, şi sufletul celei din zilele noastre. Omul Renaşterii, judecat sub unghiul nostru de vedere, ne apare de neînţeles. Am văzut într'o compoziţie a marelui pictor al Renaşterii italiene Paolo Caliari Veronese un tip care semăna perfect cu un cunoscut al meu, sunt sigur însă că sufletul pe care-l va fi avut modelul lui Veronese nu se poate asemăna cu cel al contemporanului meu.

Dar să lăsăm comparaţia cu Renaşterea. Lumea, sau mai bine, generaţiile de atunci sunt prea îndepărtate faţă de cele de azi. Să ne oprim la timpurile noastre. Câtă deosebire e între sufletul omului de înaintea războiului şi cel al omului de după război. „Bătrânii" nu pot pricepe tendinţele celor „tineri" şi viceversa. Lucruri cari erau imorale înainte, azi apar perfect morale. Cei deprinşi într'un fel, nu se pot incadra în formele de vieaţă pe cari le-a adus timpul ca pe nişte comandamente. De aici conflictele la cari asistăm cu toţii: conflictele între generaţii. Timpul nostru deci, dă un exemplu concret de realitatea generaţiilor. Dar care este cauza acestor schimbări cari se întâmplă pe de-asupra sacrelor legi ale eredităţii? Sorgintea nu o putem descoperi decât în evenimentele cari se produc în timp. Şi cum aceste evenimente din timp — deşi pot avea unele asemănări — nu sunt niciodată identice şi sufletul oamenilor cari le trăiesc, fatal şi inexorabil, nu poate fi acelaş. De aici generaţie şi în acest sens generaţie. De aici concepţie de generaţie şi tot de aici suflet de generaţie. Şi dacă astfel se prezintă problema, atunci dece să credem că legile eredităţii au perfectă valabilitate şi asupra sufletului omenesc? Atunci care e aspectul problemei eredităţii sufletului uman? Va fi venind el omul în lume cu un fond psihic care se perpetuiază, dar acesta rămâne fond pe care se grefează vieaţa sufletească mereu alta şi vecinic nouă. Şi tocmai ceeace se grefează pe acel fond iniţial, aceea interesează şi în legătură cu timpul, formează suflet de generaţie. Astfel privită problema, urmează nu că am atribui noi o misiune specială momentului de timp, ci invers, că momentul de timp impune misiune omenirii. Rezultă de aici că existenţa generaţiilor e fatală şi că lupta între dânsele e fatală şi ea. Dar de multe ori luptele acestea ajung a fi în contradicţie cu tradiţia milenară şi cu linia eternă a neamului. Se vorbeşte adeseori de descoperirea unor nuclee de tineri conspiratori comunişti. Ei bine, spiritul de care sunt animaţi aceştia e un atentat la fiinţa neamului, singura realitate socială. Deaceea o generaţie tânără conştientă trebuie să ţină socoteală, în înfăptuirea inexorabilei porunci a timpului, de întregul tezaur de tradiţii şi de întreaga zestre de drepte înfăptuiri a trecutelor generaţii. Pentrucă numai ce e bun, aceea se sedimentează în tradiţie. Tot ce e conform cu sensul de vieaţă al unui neam, aceea rămâne ca aurul în albii de ape, iar tot ce e hibrid, tot ce e de import şi n'are legătură cu însăşi fiinţa neamului, e dat la o parte ca sgura şi trece ca apa. În felul acesta punem problema generaţiilor. Şi acum pentru a ne întoarce la punctul iniţial, la chestiunea neajunsurilor tineretului de azi, ni se pare că „bătrânii" ar trebui să dea justa interpretare acestei realităţi care este generaţia şi ar trebui să privească în adevărată lumină problema ridicată de această realitate. Dar atunci egoismul exprimat de strănepotul Regelui Soare în lapidara formulă: „après moi le deluge", ar trebui să stăpânească mai puţin sufletul generaţiilor cari se duc. Această spiritualizare dacă vreţi, ar avea efect salutar. Dar purificarea aceasta de suflete nu se poate face deodată. Intervine deci iar cuprinzătoarea noţiune de timp. Sensul, însă, e mai concret ca la d. prof. Rădulescu-Motru.

AURELIAN ROPCEANU

LITERARE

* Despre poezia anului trecut s'ar putea scrie că s'a rezumat la: Adrian Maniu (care, nu 'nţeleg dece, e trecut mereu în urma lui T. Arghezi), Aron Cotruş, Aurel Marin, Virgil Gheorghiu, Radu Gyr, Iulian Vesper, Ştefan Baciu şi Simion Stolnicu. Ceilalţi: N. Davidescu, T. Măinescu, Ion Th. Ilea, Al. Tudor-Miu, Ion Pogan şi, pare-mi-se. I. Peltz (nu ştiu precis: mi s'a spus c'ar fi, privatim, şi autor dramatic) — nu sunt decât simpatici diletanţi.

Propun d-lui N. Davidescu, pe care-l apreciez în matematici, următoarele subiecte de poem: Paris, Londra, Berlin, Sadagura şi Chişinău.

* Un bun prieten mi-a scris că-i admiră pe evrei. Dece? Fiindcă ei ne-au creeat 60 la sută din literatura curentă. Prietenul meu se'nşală. Imi face impresia că Nae Ionescu, V. Voiculescu, L. Rebreanu, M. Sadoveanu, Ion Pillat, Adrian Maniu, Tudor Arghezi, Mircea Eliade, Emil Cioran şi atâţia alţii (deci circa 98 la sută) sunt români şi scriitori sau gânditori. Nu? Or fi fiind ei, 60 la sută, dar scribi, diverşii Peltz şi T. T. Branişte-Dija.

* Un gândac, pre nume Ion Aurel Marinescu sau Manolescu (cititorul o să-mi ierte aproximaţiile, însă n'am timp să memorez numele tuturor fle-cuşteţelor dela „Cruciada Românis-lui") ne ia, aşa zicând, pe sus î- nenorocită fiţuică dela Călăraşi Corabia şi ne ameninţă teribil că publicat Colindul camaradului Poste- Păi bine, mormolocule, doar n'o- ne pretinzi să te publicăm pe M- pe care te am sfătui să te duci la doftor, să te lecuiască de melanc- Apropo! Citeşte şi romane detec- O' să-ţi prindă bine pe lângă M- Stelescu, chifteriţa aia înconjurată imbecili bâlbâiţi ca: Victor Val- Martinescu-Sidila, Alexandru Ba- Paul Bărăbulescu, Const. Bacar- Coroieni, Focioni Miciaci (pe ro- neşte: al mutului), V. Pandora, Corbea-Cioară, Vilgil Tribună şi Mi- Mateescu, epave scoase din fâra- scrisului românesc.

* Diferenţa între poezelele cu trec- la „Gândirea" lui O. Papadima (c- l-a amărît pe Gib I. Mihăescu cu din cele mai tâmpe dări de sea- asupra romanului „Donna Alba") ale noastre: exerciţiu, snobism, pli- seală — credinţă, moarte, universalis- Un exemplu: pe când un Tuleş n- avea nici o trecere în Franţa, care are Tuleşii ei, Teofil Lianu i-ar cânta pe Paul Valéry şi pe umi- ţăran din Bretagne. N'aveţi decât faceţi experienţa.

* Un lucru să-l ştie ignoranţii de la „Dimineaţa", „Zorile", „Adevăr- şi alte vagoane cu hârtie de'mpache- galoşi (nu fac nici o aluzie la „Lupta" „blocusul" lor conspirativ provoa- aici ilaritate. Nenorocitul Dan Pet- şincu, acest bleguţ moale şi ceva târfălo- poate să-l treacă pe un Teofil Lia- cu tăcerea în diluatul „An literar" d- „Dimineaţa". Păi bine, mă buricu p- mântului! Vină aici, la Cernăuţi, s- la Rădăuţi, să vezi cum publicul aplaudă minunatul arabesc „Lân- somnul arborilor!" Vină să vezi ent- siasmul auditorilor (cari, fii sigur sunt cel puţin tot atât de deştepţi ca suburbia Matale din Bucureşti) pent- grandioasa poezie nouă, care izvorăş- din sufletul nostru — dacă ştii ce aia! —, amestecat, auzi Mata!, cu ce- cu ţărnă sfântă, cu mir voevodal. P- când pe Matale cine e'n stare să asculte? Poate E. Lovinescu, gingaş meu dolofan critic, sau madam Dela- socola (detreabă gospodină!). Să-ţi f- ruşine, Dan Petraşincu! Dacă mai obraz..., însă mi se pare că l-ai în- prumutat lui T. T. Branişte ori lui Isai- Răcăciuni!

* Iată-l în carne şi oase: mic, niţ- „vornic", saşiu şi cu pielea tuciuri- Taică-său, gospodar vrednic, l-a da- la şcoli înalte, dar plodul a ieşit pros- din ele. Un deputat l-a luat lacheu — şi cutra a devenit, simultan, şi licheа Prima ispravă a cutrei a fost să de- în cap patronului, care, la rândul său

l-a pocnit în frunte şi i-a recomandat nişte itinerarii cu finalul ad matres. Smerită, cutra a început să muncească, dar munca l-a plictisit repede, şi lichelutța a căutat ocupaţii mai puţin obositoare, însă cu atât mai remuneratorii şi mai conforme cu componenţa miasmatică a sufletului său de râmător — ocupaţii, pe cari le vom trece sub tăcere, căci ni-i ruşine să vorbim de ele. In ultimul timp, aflu un lucru revelator. Cutra s'a uitat în oglindă. Apele de cristal l-au redat atât de prăpădit şi de scârbos, încât cutra s'a scuipat de desgust. Când îl vezi cum se linguşeşte pe lângă tine, salutându-te de departe, fugi, fugi cât mai repede. Fugi, căci cutra are lepră la suflet şi te poţi molipsi dela ea. Această notă e un fragment de roman, dar poate fi şi alceva.

* Dumnealui e omul de casă al unui mare mahăr cultural şi-i perfect iniţiat în manevrarea diverselor ustensilii casnice. Fiul lui Dumnealui e de profesie bleg şi, ca atare, are salar bun. Nu ştie că tat-su primeşte săptămânal vizita onoratului parchet, care-i cotrobăieşte prin hârtii. In schimb, înţelege să fie obraznic, ca toţi parveniţii fii de puşcăriaşi, şi face parte din cluburi închise, unde ciocoimea viermuieşte în toată voia. Are maşină proprie şi diverse chestii particulare, cu cari se laudă pela iniţiaţi. Această notă e un fragment de portret moral, dar poate fi şi altceva. Cine se simte vizat, să ridice degetu' ca prostul din trifoiu. Asta a mai făcut-o unul.

* Silviu Cernea are în „Naţionalul-Nou" un articol amabil la adresa noastră. Semnalez, totuşi, o eroare mai importantă: Pompiliu Constantinescu e un critic rău intenţionat şi incult. Nu cunoaşte literaturile clasice şi nici elementele filosofice, fără de cari nici măcar un recensent nu poate lucra. Ca să mă amuz, am colecţionat toate prostiile lui Pompliliu Constantinescu, toate erorile grosolane de stil şi gramatică — şi le voiu publica la timp. Atunci, sunt sigur că şi Silviu Cernea îmi va da dreptate.

* Nu-mi stă'n obiceiu să polemizez cu criticii mei. Ştiu prea bine că nu recenzenţii ocazionali deţin soarta unei cărţi, ci că există un destin al creaţiei, care nu poate fi forţat nici în bine, nici în rău. Totuşi, voiu da unele explicaţii d-lui Petru Manoliu, care nu e nici recenzent de ocazie, nici rău intenţionat, cum insinuează unii din apropiaţii săi de atitudine. D. P. Manoliu crede că „Tarot"-ul nu conţine formal distribuţia titlului. Adevărat, dar condiţia semnului de trecere al cărţii mele e internă. Poemul e lucrat în forma ternară, însă pe două idei (vezi tehnica sonatei). Cele două idei sunt mereu suprapuse: arcanele majore (viaţa cosmică) si cele minore (viaţa omului) — adică 1) conceperea peste fire a sufletului (v. strofa primă a poemului) şi participarea la suprasensul dogmatic; 2) acceptarea trăirii nemediate şi coborîrea în trup pentru cunoaşterea morţii. Deci arcanele majore nu sunt excluse. Văd că d. P. Manoliu neglijează „Grand-Tarot"-ul, care i-ar putea explica mai bine semnificaţia cărţii mele. Am un regret: d. P. Manoliu, atât de subtil în gândire, n'a încercat să găsească punctele de asociere ale poemului. Descoperind în „Tarot" mai mult decât a descoperit d. I. Barbu în „Eulalii" de Dan Botta, d. P. Manoliu s'ar fi ralevat ca abil descoperitor de mari continente lirice, însă „Erasm" n'a putut, sau n'a vrut. Regretul va fi de partea D-sale, nu de a mea. Oare nu e semnificativ că Bucureştii au pierdut credinţa în înaltele experienţe divinatorii? D. P. Manoliu a făcut o mare eroare. Il sfătuiesc să recitească „Tarot"-ul şi'n special epilogul. Pentrucă d. P. Manoliu ar fi unul din puţinii exegeţi capabili ai liricei mele, care depăşeşte exerciţiul poetic.

* Camaradul Fluor D. Rădulescu ne trimite dela Cluj un roman excelent ca tehnică grafică şi impresionant prin efortul artistic. Această carte de debut cuprinde unul din cele mai minuţioase studii asupra adolescenţii. Ca atare, romanul e plicticos, vreau să spun că nu prezintă cursivitatea cărţilor uşoare. Aştept urmarea, pe cât mai curând, ca să pot scrie cum se cuvine asupra ciclului, care se anunţă atât de interesant prin tonul confesional şi experienţele incluse.

* Citadelele de rumânie literară ale scriitorilor Marta D. Rădulescu, T. Muraşanu, C. R. Crişan, E. Cialic şi Jean G. Vasiliu, continuă o muncă din cele mai demne de apreciere. Le vom pronunţa mereu numele, să le intre odată în cap pezevenghilor noştri culturali.

* Iţi creşte inima de bucurie când vezi cum răsare din toate plaiurile ţării noastre o presă nouă, profund românească. Un adevărat Sfântu' Gheorghe e această presă neaoşă, care taie capetele muiate în smârcurile otrăvite ale iadului şi pestilenţiate de toate lăturile celui mai scârnav şi gros obraz depe plaiurile lui Brâncoveanu (e vorba de Pauker!) ale balaurului comunistofil din concernul de potlogării al imensei cacografii „Dimineaţa — Adevărul — Lupta — Rampa — Gazeta — Realitatea Ilustrată — Adevărul literar şi artistic — Gazeta Medicală — Lectura — Magazinul — Opinia — Lumea — Gazeta Sporturilor — Facla — Colecţia celor 15 lei".

MIRCEA STREINUL

MUZICALE

* Ultima lună a anului 1935 a fost destul de bogată în manifestări muzicale, din cari, de data aceasta, n'a lipsit nici producţiunea originală simfonică. In schimb s'a putut observa absentarea generală a tuturor înjghebărilor corale dela sărbătoarea datinelor de Crăciun, lăsată numai pe seama şcoalelor normale de învăţători şi învăţătoare, singure în stare să se păstreze, din cauza disparitiei progresive a elementului românesc în celelalte şcoli, pe linia tradiţiei. Dar şi aci suprimarea orelor de muzică, cu toată promisiunea ministrului de resort de a le înmulţi şi a introduce, special pentru şcoala normală, şi muzica bisericească, nu deschid, pentru viitor, perspective înbucurătoare, atât pentru educaţia muzicală în şcolile primare, mediul în care va trebui să activeze viitorul învăţător, cât şi pentru spiritul muzical autohton ce a stăpânit, de bine de rău, până ieri, şcoala normală.

Pentru anul 1935 nici o biruinţă, nici un pas înainte în desfăşurarea organică a vieţii noastre muzicale, ci numai pierderi şi drumuri rău înţelese.

* Bucovina, aşa cum o visăm noi, va trebui să înceapă altă vieaţă, de purificare şi aspră intransigenţă rumânească, pentru câştigarea unui primat în haosul favorizat de politica actuală a culturii.

* Teodor Rogalschi a dirijat în Teatrul Naţional un concert simfonic, cu un program destul de pretenţios pentru posibilităţile orchestrei C. F. R. din Bucureşti, în special pentru suflători (corni şi trompete). Ceva mai bine a fost executată simfonia londoneză de J. Haydn. Au început să se banalizeze rapsodiile lui George Enescu, din cauza frecventei şi în genere a proastei execuţiuni. Şi apoi mai este în muzica românească şi altceva, ce ar putea fi cântat cu succes şi pus în circulaţie tocmai de dirijorii din capitală cari pornesc în turnee; mai ales când sunt şi compozitori, ca d. Teodor Rogalschi.

* Max Săveanu şi-a prezentat simfonia No. 1 în Fa, ceeace ne face să bănuim că mai are, undeva în manuscris, şi alte simfonii, sau că are de gând să le scrie. Simfonia pe care am ascultat-o nu este de cât o lucrare de şcoală şi nu încheagă, pe deplin, condiţiunile stilului simfonic. Se înscrie, însă, pe aceiaşi linie, pe care am remarcat-o la un fel de cantată a d-lui G. Onciul, care, jignit atunci în amorul său de creator, s'a simţit obligat se ne răspundă într'un fel ce nu permitea înnodarea unei discuţiuni, din cauza lipsei totale de înţelegere a

REVISTE

Rânduiala (I, 1—3), este o monumentală arhivă de gând şi faptă rumânească şi trebue să devină un îndreptar pentru strădaniile de realizare ale culturii şi civilizaţiei noastre, privind prin prisma lămuritoare a gândului filosofic înplântat în actul de credinţă al muncii comune de înfăptuire. Poziţiunea aceasta a Rânduelii, faţă de funcţiunile organismului nostru social, permite o perfectă unitate a planului de activitate, cu condiţia ca toţi cei ce vor contribui ca specialişti, din diferite ramuri de cercetare, să fie lămuriţi asupra problemei rumâneşti, care, de multe ori, nu poate fi controlată de îndrumătorii revistei din cauză de strictă pregătire profesională.

Faţă de această temere a noastră găsim la d. D. C. Amzăr un cuvânt pe care îl preţuim: Noi nu «proclamăm» în «programe» şi «manifeste» ideile dela temelia crezului nostru, ci le lăsăm să se desprindă singure din cercetările pe care le întreprindem .... Recunoaştem în gândurile acestor strădluitori dela Cercul Rânduiala (D. Amzăr, Ion Ionică, G. Racoveanu) şcoala profesorului N a e I o n e s c u şi preţuim Rânduiala pentru aceasta, mai ales.

* **Die Musik.** O să ne oprim asupra temeinicului îndreptar de specialitate, care este marea revistă a muzicii germane de azi, informată până la amănunt, asupra a tot ce se face pe tărâmul muzicii.

Muzică şi poezie este negativul oricărei reviste de specialitate din occident. Trebue să mărturisim că, atunci când am anunţat apariţia unei reviste muzicale a fundaţiilor regale, am aşteptat altceva. Când colo nici măcar cronică suficient informată. A face din Muzică şi Poezie un fel de mixtum compozitum »poate să justifice, întrucâtva, nevoia de reclamă a filarmonicei, în nici un caz însă lipsa unei publicaţii de cercetări în domeniul muzicii. **L. R.**

* Mă tot rugă Liviu Rusu „Maestre, nu mai scrie despre **C u v â n t u l l i b e r**. Dă-i dracului de nenorociţi. Dacă-i mai înjuri, T. T. Branişte o să-şi piardă şi ultimii cititori". Impresionat, i-am promis c'o să-i las în pace. El bine! Nu-mi pot ţine cuvântul ... La urma-urmei, cred că Liviu Rusu e niţel invidios de talentul meu polemic şi-a vrut să mă facă să pierd cel mai gras subiect (după Pompilică Constantinescu): găinăria din şura „Adevărului". Cum să nu scriu despre „Cuvântul liber" ? Pot trece cu vederea stilul în obiele al lui T. T. B., gânditorul din ombilic al maghernitei lui Pauker, pe care (Pauker) l-au stuchit toate mâţele la ochi, de l-au umplut cu urdori? Să nu menţionez gelatina lui Demostene Botez şi gargara lui F. Dima? Să-i învălui în tăcere pe proştii mai mărunţi, ca Mircea Grigorescu, Roman, Ghiţă Ionescu şi Radu Popescu? Imposibil! Mai bine demisionez din comitetul de direcţie.

* **Viaţa Românească** (9—10, XXVII) aduce o nuvelă proastă de Burry Benares, cugetările unor oarecari D. Botez (?), R. Cotnaru (?), Lucian Boz (?), M. D. Ralea (cine-i şi ăsta ?), T. Cristure nu (a, da! marele, genialul, exorbitantul pseudonim al Sionei Dora!), C. Bardoşi (?), V. Cornescu (?), D. I. Suchianu (?) şi, înfărşit!, M. Sevastos, simpaticul meu subiect. Lucrurile stând astfel, „Viaţa Românească" a devenit dija cea mai bună revistă di pi Bucureşti. Aşa spune „Adevărul".

* **Adevărul literar şi umoristic** mai are cinci cititori: Pauker, Sevastos, Claudia Millian, frizerul meu (care-l citeşte din snobism) şi eu (care-l citesc dela frizer). Remarc reclamele şi poza Anişoarei Odeam (când se'ntâmplă).

---

celor susţinute de noi. În privinţa tratării temelor şi instrumentelor d. Max Săveanu este mult mai puţin stângaciu decât d. G. Onciul. Totuşi oricât de bine s'ar mai scrie în acest fel, muzica aceasta nu va fi cântată nicăeri, nici la Bucureşti şi nici la Viena, pentrucă neglijează nevoile rumâneşti. Ambiţia de a crea lucrări mari fără a lua în considerare, fără a trăi, această realitate, trebue privită ca o inutilă sforţare de megalomanie.

* D. l o c o t e n e n t P r i s e c a r u a dirijat în aceiaş seară „Secretul Suzannei" operă de Wolf-Ferari, prezentată pentru prima dată la München (1909). Piesa a fost bine aleasă şi bine executată. Bine intenţionaţi d. Max Săveanu şi d-ra Popovici, singurii interpreţi în această operă gingaşă.

* Dr. O t o k a r H r i m a l y a dirijat al doilea concert din ciclul celor aranjate de societatea filarmonică, având solistă pe d-na I r m a D o l i w o - A r o n o v i c i, pianistă rusă, a cărei technică suficientă şi muzicalitate s'au putut larg desfăşura în concertul lui Fr. Chopin. Din restul programului amintim simfonia de cameră de M. G. Andricu, caracteristică pentru începuturile simfonice ale muzicii româneşti, prin coloritul orchestral şi respiraţia scurtă a temelor D. Hrimaly rămâne muzicantul modest şi priceput pe care îl preţuim.

* R u d o l f F i r k u s n y, un pianist de mari posibilităţi technice, a dat un concert în cadrul asociaţiei românocehoslovace. Programul cuprinzând sonata în si-minor de Liszt, caracteristică pentru criza romantismului prin complexistatea şi lungimea ei, a lăsat puţin loc pentru alte piese importante. Aplauze îndelungate au asigurat, acestui tânăr de mare talent, un mare succes.

* Fundaţiile regale au tipărit, la recomandaţia d-lui Mihai Jora, sonatina pentru pian şi violină de Paul Constantinescu, pe care o vom prezenta într'o viitoare şezătoare a grupării Insemnări sociologice şi Iconar.

LIVIU RUSU

---

* **Chemarea** apare la Iaşi sub condu[...] pricepută a d-lor Laur Preda şi M. Gr. [...]stantinescu. E o gazetă cinstită, care poat[...] teresa şi la Zimnicea.

* **Vremea** calcă mereu cu stângul pe „drea[...] Domnule Donescu, „dreapta" matale îşi [...] originea în cassa administraţiei şi d'aia [...]prinde, oricât i-ai publica pe Emil Ad[...] Sergiu-Dan, Mafalda Pomp. Constantinesc[...] alte genii.

* **Cuget Moldovenesc** al d-lor Marc Văluţ[...] Petri Stati a apărut într'un frumos număr [...] Crăciun. Regretăm lipsa recenziilor şi-a not[...]

* **Gazeta Basarabiei** îşi spurcă numărul [...] sărbători cu proza lui Robot.. Bine de şt[...]

* **Realitatea ilustrată, Magazinul, Gazeta [...]dicală şi Dimineaţa copiilor:** acid prusic, s[...]nină, „hipermangan" şi uleiu de ricină.

* **Drum** e o revistă, cum bine i-a spus F[...] Verde, comunistă. Păi, oamenilor! ce-aveţi [...] cu Rusia Sovietică? Îl iubiţi pe d. Ostrow[...] V'au căzut la inimă paraşutistele alea ruse[...]

* **Meridian, Manifest, Păreri libere** (aşa ce[...] **Şantier:** conduse de băieţi din clasa 4-a prim[...]

* Lăudabilă, deşi lipsită de nervul cronici[...] revista **Ramuri** dela Craiova.

* Alte publicaţii, cari merg: **Gazeta Ciuc[...] Progres şi cultură, Fruncea, Scânteia, Hotaru[...] Cefereul.**

* Din **Cuvântul studenţesc:** „Fraţii mei, [...] afară de Dumnezeu nu este cu putinţă vi[...] şi niciuna din podoabele ei. Ceeace num[...] viaţă tăgăduitorii de Dumnezeu, este, în [...]litate, numai o moarte, cu aparenţe de via[...] (Gr. Cristescu); şi: „Iar cei cari dăscăl[...] acest tineret şi mustrează tocmai pentru cee[...] e viu în sufletul lui: cei cari oricine ar fi [...] insultă afirmând că nici o operă de educa[...] şi de înălţare morală nu s'a înfăptuit în ti[...]retul românesc de după războï şi că deci treb[...] organizată acum educaţia lui oficială şi [...] anasâna, aceştia toţi să cerceteze, acum [...] Crăciun, distanţa care-i desparte de minun[...] Naşterii sfinte şi să constate că nu înţeleg [...] mic din adevăratele bucurii ale Crăciunul[...] Şi văzându-şi mortăciunea din suflet, să [...]dea la o parte din calea tineretului de jert[...] dacă nu pot să-l înţeleagă, să-l preţuiască [...] să se bucure cu el" (Ion I. Moţa)

* Recomandăm: **Glasul strămoşesc** (al cam[...]radului Dr. Ion Banea), **România Creştină, Br[...]ţul de fier** şi **Străjerul.**

* **Familia** lui M. G. sau G. M. Samarinea[...] continuă să-şi intoxice cititorii.

* Acelaş lucru despre **Insemnările** unui dom[...] Rancă sau Brâncă dela Mizil, dacă nu cumv[...] dela Dorohoiu. **M. S[...]**

REDACŢIONALE

* Cărţile, revistele şi manuscrisele se vo[...] trimite pe adresa camaradului prof. L i v i [...] R u s u, în Cernăuţi, str. Eminescu, 15.

* Secretariatul de redacţie al revistei noastr[...] e făcut de camaradul Mircea Streinul.

* Abonamentul anual la ICONAR e de Lei 60[...]

Tipografia „Mitropolitul Silvestru"
Cernăuţi, Piaţa Unirii No. 3 (Palatul Naţional)